

המרד בבוגוטה

אמת גדליהו שיבא

בארצות-הברית, כשהלהקה הופיעה כקואופרטיב, זכה כל חבר בממוצע למחצית משכורת זאת וגם אז לא מת איש ברעב. בענין "הרעב הגדול" מסתכנים חברי הלהקה בסתירות ודי לקרוא מה שהם עצמם כותבים כדי להיחזק באמת. הנה הם מתלוננים שבשבוע מסוים, אחד מתוך אחד-עשר השבועות של סיורנו בדרום אמריקה. הופענו רק פעמיים ומובן ששלמו לנו רק 40 דולר. הוצאות מינימליות של כלכלה ולינה, שלא לכלול הוצאות תחבורה בתוך הארץ שהיו עלינו, הגיעו ל-7 דולר ליום, כלומר ל-49 דולר לשבוע. היינו מוכרחים לשלם בעד נוכחותנו בכספנו אנו."

נכון! באותו שבוע קבלו האנשים רק 40 דולר ואם נניח שהחיים אמנם עלו להם כדבריהם, 49 דולר, הרי שהוציאו איש איש מכיסו 9 דולר נוספים. אך מה בדבר השבועות האחרים, בהם קבלו 80 דולר בשבוע, הרי אז נשאר להם עודפים רציניים אפילו לפי חשבון זה שלהם! היכן, איפוא, "סחר העבדים"?

אומרים האנשים: "קבלנו אמנם 80 דולר לשבוע, אבל מזה היינו מוכרחים לשלם 40 דולר לאיש כתשלום לאגודת האמנים המקומיים". זה נשמע כזוהי; המחצית המשכורת שלמו המסכנים כמס! אלא שהאמת היא — א) 80 דולר קבלו שכר לכך שבוע ואילו תשלום 40 הדולר מס היה ענין חד פעמי, שתקפו לשנה שלמה. ב) — גם התשלום הזה לא נעשה כלל על-ידי הלהקה אלא על-ידי המנהלים וכרטיסי החברות באגוד המקומי נמצאו כל הזמן אצל

ואם חתמו על חוזה. הרי חתמו. איש לא הכריח אותם לחתום על חוזה שלא נראה להם. ואם נחרו לחתום על חוזה "גרוע", רק משום "התרגשות שלפני הנסיעה" או משום שרצו בכל מהיר לצאת לחוץ לארץ. — הגימוק הוא ענינם אך את החוזה יש ליקים.

גם מועד החתימה על החוזה אינו עשוי לפגוע בכוחו. מה גם שהאמת היא שאי אפשר היה לערוך חוזה עם חברי הלהקה, לפני שמנהלי החברה עצמה חתמו על החוזה שלהם עם המארגן ליאונדו על הופעתם העיקרית — ברדיו-טי. חוזה זה נחתם כשבועיים לפני התאריך המיועד ליציאה לאמריקה ואז נמסרו לחברי הלהקה טפסי החוזה, אולם לפתע פתאום — כאשר קורה בשטח האמנות — באה הצעה באמצעות המארגן ג'ורג' גודיק — להופיע בריבירה הצרפתית, בדרך לארצות-הברית. עם קבלת הצעה זו הוק' דמה היציאה מישראל לפתע ויצא כך שטפסי החוזה היו אצל הרקדנים לעיונם רק שלושה ימים בלבד. העובדה שמרביתם התרשלו לחתום על החוזה גם במשך ימים אלה, כדרך אמנים, וחתמו ממש ברגע האחרון, אינה יכולה ת. נשמע נגד מהלך הלהקה. עלינו להוסיף שנמה

ה שנים שהצבור יודע את יונתן כרמון ככשרון הצעיר, התוסס והמצליח ביותר בשדה היצירה הכוראור גרפית שבמחול הישראלי העממי. על רקע התנ"ך והחגים החקלאיים מזה וחיי הקיבוץ מזה, שזר כרמון את ספיס יצירתו והביא כבוד להסתדרות העובדים, שהועד הפועל שלה תמך אז בעבודתו. הלהקות נשלחו לייצג את ישראל, מרומא עד אוינבורג, אוסלו ואמסטרדם. בפסטיבל הבינ לאומי למחולות עם שנערך בליל, בצרפת, זכה בפרס הראשון, בהתגברו על תחרות להקת המחול הסובייטית המהוללת של מוסקבה. בימי הפסטיבל הגדול במוסקבה הביאו רקדני כרמון את בשורת ישראל החדשה אל לב בריית-המועצות.

לפני כשנתיים הוזמנה להקת כרמון לארצות-הברית להופיע בתכנית הטלביזיה של אד סולובן ולאחר מכן הופיעה במועדון הלילה הגדול ביותר בניו-יורק — לאטין קוורטר, במלון שורהאם האסקולוסיבי בושינגטון הבירה ועוד. העתונות, כמו הקהל, הופתעו מרעננות העלומים וכוח היצירה שהדגישו הישראלים. הקפדן במבצרים בשטח הבידור — וראיטי, התפעל מאש ההתלהבות ששלחה הלהקה בקהלה וקבע שהיא "מציגה את הצעירים של אמריקה כעצלנים עייפים ולא יוצלחים".

לאחר הצלחה זו החליט כרמון להפוך את להקת החור בנים ללהקה מקצועית. עם להקה זו, בת 10 איש חזר לארצות-הברית, להיות מסמך התכנית הישראלית ברדיו-טי. שהציגה בשורה אמנות ישראל בצורה עצמית, למאות אלפי יהודים ולא יהודים. עם תום הופעה זו נערכה הלהקה לשורה ארוכה של הופעות במדינות אמריקה המרכזית והדרומית, — פנמה, סן-סלבדור, מקסיקו, גואטמאלה, קוסטה-ריקה וקולומביה.

נוסף על ההצלחה האמנותית הגדולה, היה ערך בלתי ישוער לביקור הלהקה, מבחינה ישראלית לאומית. נצטט דוגמה אחת מרבות, מתוך הדיון והשבון הרשמי ששלו קונסול ישראל בפנמה למשרד-החוץ בירושלים:

"להקת כרמון הופיעה בפנמה גתחילת ינואר 1960 וזכתה להצלחה חזרת מן הרגיל... נערכה הופעה לכבוד נשיא פנמה, שאלה היו מוזמנים כל חברי ממשלת פנמה, הסגל הדיפלומטי, נציגי השלטונות השונים, הקיסור והפרופסורים של האוניברסיטה. שמונתה וסלתה של החברה הפנמית נוכחה בהצגה, שזכתה להצלחה רבה מאד. למחרת הופיעה להקת כרמון בקרית האוניברסיטה. הקהל ש נוכח, מנה אלפי איש. רקסור האוניבר סיטה העיר לקונסול, שזה שנים רבות לא היה ארוע באוניברסיטה, שזכה להצלחה כה רבה."

למותר לציין מה פירוש הופעה כזו והצלחה כזו של להקה ישראלית בשביל יהודי כל אחת מהארצות שבהן ביקרה הלהקה, ארצות אשר לא ראו כמעט לפני כן הופעות אמנות ישראל.

ובכן, לכאורה, הכל טוב ויפה, והנה — בומס! להקת כרמון נתמדה נגד כרמון וחבריה שלחו לעתונם בישראל חומר השמצה שציר את הרקדן המחונן של ישראל כמפלט.

זעשה בחוזה

צ ריך להודות שהכביסה ששלחו חברי הלהקה לעתור נות היתה מלוכלכת מאוד. אבל, מכיון שאין כלל בדעתו של כרמון להפסיק את פעילותו בארץ או בחוץ לארץ, אין לפנינו ברירה אלא להביא את העובדות לדיעת הצבור הרחב.

העובדה היסודית, שחברי הלהקה אינם מנסים כלל להכחישה, הרי היא שהם שברו את הוזה שחתמו עליו וערקו מהתחייבותיהם לארצות-הברית. ברור שכדי להצדיק עובדת יסוד זו, בוד שורה שלמה של האשמות.

כיצד אפשר להציג עובדות פשוטות וגיטראליות באור כל שחט נורא כביכול, נראה כבר מהשורה הראשונה של כתיבת "המתמרדים" — "יונתן כרמון וגדליהו שיבא (המנהל האדמיניסטרטיבי של הלהקה) הקימו לעצמם חברה בשם "חברת כרמון בע"מ" שלהקת כרמון עבדה בשבילה". אבל מה החטא בזה? הכיצד אפשר ליצור להקה ולהסיעה בעולם, בלי המסגרת החוקית של חברה ותוהים? ומדוע לא היו קיום החברה ועבודת הרקדנים בשבילה פסולים בעיני "המתמרדים" עד לשעת ההתמרדות?

שעות מספר לפני הנסיעה (הם טועני) ניסו הובאו לנו במפתיע החוזים לחתימה מה... היינו נרגשים מאד לפני הנסיעה ובמיוחד כשלאחדים מאתנו היתה זו נסיעה ראשונה. חתמנו על החוזה."

אפילו היו הדברים כך, הרי חברי הלהקה כולם למעלה מגיל 18, שרתו בצבא ובחרו לכנסת, אינם ילדים קטנים.

קבלות פנים ממשלתיות

היו את השיאים של הופעות כרמון באמריקה הדרומית. במקסיקו הופיע כרמון עם להקתו לפני הנשיא בארמון, ובפנמה נתקבל יונתן כרמון (בתמונה למעלה, מימין) בקבלת-פנים רשמית על-ידי שר-החוץ, הבסחון והחונק הפנמיים.

מהרקדנים לא יכלו לחתום בין כה וכה עד הרגע האחרון, כאשר שיחרורם מהצבא לא הושג סיפית עד לרגע האחרון (כך הדברים אינם נכונים לא באשמת מישהו).

הסענה העיקרית של חברי הלהקה, להלן, היא שתנאי החוזה לא היו הוגנים והיני עו ממש ל"סחר עבדים", רחמנא-ליצלן.

הבה נראה. חברי הלהקה מצטטים נכון את הסעיף הכספי בחוזה: תשלום 80 דולר לשבוע עבור כל שבוע בעל שלוש הופעות לפחות ו-40 דולר עבור שבוע בטלה. כל הוצאות נסיעה וכדומה — על חשבון החברה ולא על חשבון הרקדנים. המנם זהו שכר עבדים?

ראשית צריך להיות ברור שחברי הלהקה עבדו בארצות-הברית במסגרת שהחוק מחייב, היינו באישור האיגוד המקצועי של האמנים וחוקה על היוניון האמריקאי שאינו שש להתחרות מבחון ולא ימיר העסקת אמנים מהחוץ בתנאים כספיים שלמטה מהמחיר שהוא קובע. ובכן, המינימום המקצועי באמריקה לרקדני להקה, לשבוע הופעות, הוא 75 דולר. רקדנית בלהקה המפורסמת והמעולה של רדיו-טי מקבלת 80 דולר וזוהי היא חייבת במסים. מגורים סודרו ללהקה על-ידי מנהלים במלון אלמאק במרכז מנהטן 12 דולר לשבוע. (נכון שהמלון לא כל כך מצא חן בעיני כמה מהסנובים בלהקה, אך זהו המלון שבו מתאכסנים חברי כנסת מכובדים כמר אלמוגי והררי בשהר תם בניו-יורק ואנחנו חשבנו שזה מתאים גם לנו.

הרעב הגדול

אם נוסיף לרמי המלון 4 דולר ליום לאוכל, הרי ש הוצאות אשל התסכמו ב-40 דולר לשבוע. במלים אחרות: נותרו לכל חבר להקה עוד 40 דולר בכל שבוע לשימוש חפשי. ואמנם, חברי הלהקה לא חדלו לקנות לעצמם כל שחמדו עיניהם, (ויבושם להם). ואגב, בביקור קודם

המהלים ונמצאים בידיהם גם היום, החברה היא שלמה את תשלומי רשיונות עבודה ודמי ויזות וכל זאת לפני משורת דין החוזה.

"כרמון ושיבא" טוענים האנשים, "הגיעו אתנו להסכם גיצלמני להגדיל את שכרנו בכל מקום בו גבוה יוקר המחיה (מאשר בארצות-הברית). אולם לא קיימו הסכם זה."

אכן, הסכם זה לא קיימה הנהלת החברה. יהסיבה פשוטה: שהלהקה כלל לא הופיעה בשום ארץ שבה רמת החיים יקרה מאשר בארצות-הברית. יש רק ארץ אחת כזו באמריקה הלטינית, ונצואלה, אך לשם לא הגענו. הארצות שבהן ביקרנו זולות לא רק מארצות-הברית, אלא אף מיש-ראל, אולם חברי הלהקה המשיכו לקבל את משכורתם "האמריקאית".

מספרים "המתמרדים": בארצות אמריקה המרכזית, נאלצנו לגור במקומות יוקרים ביותר והוצאות הנסיעה עלו על המשכורת שקיבלנו! אבל הם עצמם הורו שהמחיה עלתה להם 49 דולר לשבוע והם קיבלו 80 דולר, אזי על מה הבכתי? חוץ מזה מדוע נאלצו להיות במקומות היקרים ביותר? היכן נשמע שיכריתו אמן — והוא יסכים לכך — לחיות על חשבוננו במלון יוקר ביותר במדינה?

האמת היא שהקהילות היהודיות בכמה ארצות תבעו מהנהלת הלהקה שחבריה יתארתו בבתי המלון המהודרים ביותר ("ענין של כבוד") ולינה במלון הילטון בפנמה עולה 23 דולר, אבל כסף זה לא שולם על-ידי הרקדנים אלא על-ידי הנהלת הלהקה, בהתאם להסכם גיצלמני שהנהלה עשתה מרצונה הטוב עם הרקדנים, שלעולם לא יעלה שכר מלון לחבר להקה יותר מ-3 דולר לאיש. אילו הם שלמנו כל אחד 23 דולר לאיש לערב עבור מלון — לא היו שוכחים לציין עובדה זו בהשמצתם ואם אינם מוכרים זאת, נשמע שאמנם הנהלת החברה שלמה — ואז למה להם שיתלוננו? ובעצם: אם אמנם עלה שכר המחיה לאנשים בארצות אלו יותר מהמשכורת שקבלו, מהיכן נטלו את הכספים

